

Banu Çarmıklı

www.banucarmikli.com

John Berger'in izinde

"Görme Biçimleri" sergisi, John Berger'den etkilenen sanatçıları bir araya getiriyor.

Yolu bir şekilde profesyonel sanat eğitiminden geçmiş herkes için tartışmasız ilk sıralarda yer alan eleştirmen ve yazar, John Berger'dir. Görsel kültür ve düşünce sistemleri bağlantısı üzerine kaleme aldığı çok değerli kitaplarının yanı sıra 1970'lerde kendi sunumuyla izleyenlere seslendiği TV programı da bu anlamda çığır açmıştır. Geçtiğimiz aylarda kaybettiğimiz bu önemli ismin öğrettiklerini hatırlamak adına Arter'deki "Görme Biçimleri" adlı sergiyi büyük bir merakla izlemeye gittim.

M.Ö 1000'den günümüze...

Serginin küratörlüğünü üstlenen, Montblanc Kültür Vakfı eşbaşkanları ve Art Reoriented'ın kurucuları Sam Bardaouil ve Till Fellrath ile izlediğim seçki, çoğu, Türkiye'de ilk kez sergilenen 33 sanatçının 70'e yakın yapıtını bir araya getiriyor. M.Ö. 1000 yıllarına tarihlenen eserlerden günümüze kadar farklı disiplinlerde üretilmiş çalışmaların tümünü tek bir yerleştirme gibi okumak mümkün. Bir yapıtı çözümlenme ve eleştirme sürecini izleyici için daha anlaşılabilir bağlar üzerine inşa etmenin kapılarını açan Berger'ın, görme biçimlerine dair ortaya koyduğu kılavuz, bu sergide yeniden okunuyor.

**Kara Walker - Gözden Düşüş,
Bayan Pipi'nin Hüzünlü Masalı**

Picasso resmine tersten bakın

Küratoryal düzenlemeyi çok beğendiğim sergide, Walid Raad'ın müze zemininin bulanık yansımalarını ölümsüzleştiren fotoğrafları ile hemen karşısında yer alan, Édouard Richter'in 19'uncu yüzyıla ait oryantalist resmi, aralarındaki zihin açıcı diyalogla favorim oldu diyebilirim. Yine onlara eşlik eden Vik Muniz'in dünyaca ünlü bir Picasso resminin tersini gösterdiği yerleştirmesiyle de başarılı bir anlam bütünlüğü kurulmuş. Mekân-yapıt ilişkisinin sınırlarını yeniden çizen Hans-Peter Feldmann'ın enstalasyonu ise kaidenin üzerindeki nesne ve ona dair bir kurulla odada tek başına kalan izleyicinin yüzleşmesini kaçınılmaz kılıyor. Formal olarak yalın bir anlayışın sınırlarında gezinip kavramsal bakımdan derin "challenge"ları yüzeye çıkaran "Teke Tek", sergideki ilginç çalışmalardan.

Çantalara yüklenen anlam

Serginin öne çıkan yapıtları arasında Hassan Sharif'in çocuk sırt çantalarından oluşan "Okula Dönüş" isimli duvar yerleştirmesini de saymak gerekir. Objeyi işlevselliğinin ötesinde değerlendirerek bu çantalara geleceğe bilgi taşıyan araçlar gibi daha kutsal bir anlam yükleyen Sharif'in eseri, hem görsel dili hem de alt metniyle beni etkiledi. Gustav Metzger ise interaktif sayılabilecek bir seriye imza atmış. Metzger, vahşet içerikli fotoğrafları, ilk bakışta görmemizi engelleyen bir perdeyle kapatarak bizi, gerçeğe ulaşma dürtümüz ve sınırları aşma kapasitemizle baş başa bırakıyor. İrk, cinsellik ve eşitsizlik temalarını kendine has gölge oyunu tekniğiyle işleyen Kara Walker'ın yapıtındaki tekinsiz ruhu, çok başarılı buldum. "Görme Biçimleri"ni en iyi tamamlayan işler arasında ise Kim Tschang-Yeul'un algı sınırlarını zorlayan hiperrealist su damlaları resimlerini sayabilirim. Berger'ın, eser okuma/algılama yollarına dair çizgi dışı önermelerini anımsamakla kalmayıp pek çok üst düzey sanatçının da işlerini yakalamak istiyorsanız 13 Ağustos'a dek vaktiniz var.